Bozkurt Yayınları Nu : 15

Editörler
Ahmet Şahin
Emin Yarımoğlu

Yayın Kordinatörü
Serkan Akgöz

1. Baskı
Haziran 2022

ISBN : 978-605-70162-4-9

Bozkurt Yayınları

Osmanağa Mah. Üzerlik Sok. Nu : 7 / 21
Kadıköy – İstanbul
Tel : 0 546 683 1944
E-Posta : bilgi@bozkurtyayinlari.com
www.bozkurtyayinlari.com
Yayınevi Sertifika Nu : 49271
Basımevi Sertifika Nu : 45121 (Alioğlu Matbaacılık)

Her hakkı saklıdır. Bu kitabın hiçbir bölümü, ekler ve fotoğraflar, yayınevinin yazılı izni olmaksızın mekanik ya da elektronik veya başka herhangi bir yöntemle, hiçbir şekil ve biçimde iktibas edilemez; yeniden satış amacıyla fotokopi de dâhil olmak üzere hiçbir sistemle çoğaltılamaz. Dergi, gazete veya radyo-TV'lerce yapılacak alıntılar, kaynak gösterilmesi şartıyla bu hükmün dışındadır.

MİLLİYETÇİ FİKRİN SESİ:

TÜRKÇÜ DERGİLER

Editörler:

Ahmet Şahin - Emin Yarımoğlu

Ahmet ŞAHİN, 1998 yılında Osmaniye'nin Bahçe ilçesinde doğdu. 2021 yılında Gaziantep Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. Aynı tarihte Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Anabilim Dalında başladığı yüksek lisansını devam ettirmektedir. Yayınlanmış Eserleri: *Unutulmaya Yüz Tutmuş Ağır Adımlı Bir Yürüyüş: Mehter Dergisi (1964-1965),* Post Yayınları (İstanbul, 2022); *Geleneksel Türk Masalları* (İlayda Yıldırım ile birlikte), Drama Yayınevi (Kahramanmaraş, 2022).

Emin YARIMOĞLU, 3 Haziran 1989'da Adana'da doğdu. 2012 yılında Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. 2018 yılında Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalından *Türkistan Milli İstiklal Hareketinde Şir Muhammed Bek* adlı tezi ile –yüksek lisans programından- mezun oldu. Muhtelif dergi ve internet sitelerinde yazıları yayınlandı. 2013 yılında Şanlıurfa Valiliğinde göreve başlayan yazar 2015 yılından itibaren Adana Valiliğinde görev yapmaktadır. Yayınlanmış Eserleri: Azam Haşimi, *Semerkant ve Buhara'da Kanlı Günler-1917 Bolşevik Devriminden Sonra-* (Yayına Hazırlayan: Emin Yarımoğlu), Kalender Yayınevi (İstanbul, 2018); *Korbaşı Şir Muhammed Bek -Türkistan Milli İstiklal Hareketi Liderlerinden-*, Bozkurt Yayınları (İstanbul, 2019).

Bu çalışma göçenlerden Türkmen Beği Hamdi Şahin'e ve yaşayanlardan Yarımoğlu Doğaç Karahan'a ithaf edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞMA HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ • 11

AHMET ŞAHİN – EMİN YARIMOĞLU

✦

SUNUŞ • 13

AHMET B. ERCİLASUN

✦

TÜRKİYE'DE FİKİR DERGİCİLİĞİ • 15

HALUK ÖLÇEKÇİ

✦

GENÇ KALEMLER DERGİSİ • 49

M. HAYATİ ÖZKAYA

✦

TÜRKLÜK BİLİMİNİN İLK MECMUASI:
TÜRK DERNEĞİ • 79

YASİN YAVUZ

✦

ÖRGÜTLÜ TÜRKÇÜLÜĞÜN DOĞUMU:
TÜRK YURDU CEMİYETİ VE DERGİSİ • 101

SERGEN ÇİRKİN

✦

MİLLÎ MÜCÂDELE YILLARINDA KÜLTÜR ALANINDA
YÜKSELEN TÜRKÇÜ SES: BÜYÜK MECMÛA • 131

KUTLU ALTAY KOCAOVA

MİLLÎ KÜLTÜRÜN İNŞASINDA BİR MERHALE:
MİLLÎ MECMUA • 141

ALİ GEZGİNCİ

✦

ALTRUİZM'İ BAYRAKLAŞTIRAN DERGİ:
ATSIZ MECMUA • 169

VELİ KÜRŞAD ÖZTÜRK

✦

TÜRK FİKİR HAYATINDA MİLLİ İNKILAP
DERGİSİ VE YAYIN POLİTİKASI • 203

CELİL BOZKURT

✦

KISA ÖMÜRLÜ BİR TÜRKÇÜ DERGİNİN SERENCAMI:
ERGENEKON DERGİSİ • 215

AHMET ŞAHİN

✦

ORHUN DERGİSİ • 251

YÜCEL NAMAL – DUYGU KARTAL İNCEBACAK

✦

GÖK-BÖRÜ DERGİSİ • 301

SACİT YARIMOĞLU

✦

KOPUZ: TÜRK'E FAYDA • 343

İBRAHİM AĞKOYUN

✦

RIZA NUR'UN KARARGÂHI: TANRIDAĞ • 391

İLKER AYTÜRK

✦

1950'Lİ YILLARIN BAŞINDA TÜRKÇÜLÜK:
ORKUN ÇATISI • 411

MURAT YILMAZ

✦

ÖTÜKEN (1964-1975) • 445

OZAN KARABULAK

✦

TÜRKÇÜ DERGİ "ADSIZ" ÜZERİNE
(İNCELEME-FİHRİST) • 487

EMİN YARIMOĞLU

✦

"YENİ" ORKUN • 509

SERKAN AKGÖZ

✦

YAZARLAR HAKKINDA • 527

ÇALIŞMA HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ

Türkiye'de Türkçülük fikrinin belleği konusunda birçok çalışma bulunmaktadır. Bu bellek bünyesinde yazılı kaynaklar çoğunluğu teşkil etse de sesli ve görsel kaynaklar da dahil edilip bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bunu göz önünde bulundurduğumuzda siyasî ve fikrî anlamda tarihsel bir örgü görmek isteyenlerin başvuracağı ilk kaynaklardan birisi de süreli yayınlardır. Süreli yayınlar içerisinde dergiler fikir, sanat, kültür, edebiyat ve siyaset gibi çeşitli konularda kapsamlı bir yapıyı bünyesinde barındıran zengin içerikli bir mecradır. Bu tür mecralar fikir dünyasının kalbinin attığı yerlerdir.

Fikir dergileri Türkiye'deki düşünce tarihinin gelişim ve dönüşümünde önemli rol oynamakla birlikte bu konuda bize detaylı bir panorama sunmaktadır. Bu minvalde düşünüldüğünde dergicilik, milliyetçi fikir hareketlerinin de 'kaynadığı' bir araç olmuştur. Türkçülük fikrinin teşekkülünden bugünlere kadar olan süreç içerisinde birçok alanda propaganda aracının olmasının yanı sıra süreli yayınlar sahası da bir hayli zengindir. Dergiler üzerinde yapılan çalışmalarda yalnızca dergilerin künye bilgisi ve içerisindeki yazıların metne nakledilmesi o dönemin idrakini zorlaştıracaktır. Tahlilin, eleştirinin, bütüncül bir bakış açısının yer aldığı metinler temellendirmenin ve tanımlamanın da kapılarını aralamaktadır.

Elinizdeki kitap *Milliyetçi Fikrin Sesi: Türkçü Dergiler* serisinin ilk ürünüdür. Türkçü dergileri tek bir kitapta toplamak ve okuyucuya sunmak mümkün değildir. Bizim bu çalışmalarda amaçladığımız asıl mesele: Türkçülük fikri çizgisinde çıkarılmış süreli yayınları gündeme getirmek, dergilerin muhtevasında yer alan siyasi, sosyal vb. meselelerin karşılaştırmalı tahlilini sağlamak, bununla birlikte derginin çıkarıldığı dönemi panoramik olarak incelemektir. Bu bakış açısıyla oluşan çalışmamızda dergilerde yer alan gündem, kavram ve meseleler minvalinde Türkiye'nin yakın tarihini Türkçülük fikrinin perspektifinden okuyacaksınız. Daha geniş bir ifadeyle günümüzü iyi anlamak için bugünün merkezinde olan dergilerin irdelenmesi gerekmektedir.

Ahmet ŞAHİN - Emin YARIMOĞLU

SUNUŞ

Fikir ve sanat dergileri, Türk düşünce, sanat ve hatta siyaset hayatını yakın zamanlara kadar şekillendirmişlerdir. Son yıllarda fikir ve sanat dergiciliği eski yıllardaki tesir gücüne sahip değildir. Genel olarak "sosyal medya" terimiyle ifade edilen mecralar daha öne çıkmış görünmektedir. Ancak şu anda Türk düşünce, sanat ve siyaset sahasında öne çıkan kişi ve kuruluşların büyük ölçüde, 2000'li yılların başlangıcına kadar etkisi devam eden dergiciliğin ürünü olduklarını söyleyebiliriz.

Cumhuriyet Türkiye'sinde fikir dergileri başlıca üç ana akımın temsilcisi olmuşlardır. Bu bakımdan fikir dergilerini üçe ayırabiliriz: Türkçü – Milliyetçi dergiler, sosyalist – komünist dergiler, dinci dergiler. Bunlara dördüncü bir grup olarak Hüseyin Cahit Yalçın'ın 1930'larda çıkardığı *Fikir Hareketleri* ile Aydın Yalçın'ın 1980'lerde çıkardığı *Yeni Forum* dergisi vb. dergilerle temsil edilen liberal düşünce dergilerini de ekleyebiliriz.

Bozkurt Yayınlarının yeni teşebbüsü Türkçü dergilerle ilgilidir: *Milliyetçi Fikrin Sesi: Türkçü Dergiler.*

Böyle bir teşebbüse öteden beri ihtiyaç duyduğumu söyleyebilirim. Türkçü dergilerden beslenen ve onların bir kısmının kadrosunda da yer alan bir akademisyen olarak böyle bir çalışmanın yararlı olacağını hep düşünmüşümdür. Sonunda Emin Yarımoğlu ve Ahmet Şahin böyle bir işe girişti ve bize girişimin ilk kitabını sundu.

Fikir hareketlerinin sürekliliğinin sağlanabilmesi, hareketin geçmişinin bilinmesiyle doğrudan ilgilidir. Kendilerini Türkçülük düşüncesine mensup sayanlar da Türkçülük hareketinin geçmişini bilmek isterler, istemelidirler. Bu istek de büyük ölçüde geçmişte çıkmış dergileri inceleyerek yerine getirilebilir. Ben kendimi çok defa kütüphanelerde 1930'ların, 1940'ların dergilerini karıştırırken bulduğumu hatırlıyorum. Bazen de sahaflardan bulduğum dergilerle bu merakımı gideriyordum.

Tek tek dergiler hakkında yapılmış bazı çalışmalar vardır. Belli bir düşünce akımının dergilerini bütünüyle ele alan bir çalışma ise bu yayına kadar bulunmuyordu. Bu alandaki ilk ihtiyacımı İlhan Egemen Darendelioğlu'nun 1968 tarihli *Türkiye'de Milliyetçilik Hareketleri* kitabıyla gidermeye çalıştım. Kitap sadece dergileri değil, kuruluşları ve bazı önemli faaliyetleri de kabaca veriyordu. Gerçi dergiler derinliğine incelenmiyordu ama hiç olmazsa derginin yayın tarihleri, sorumluları, başlıca yazarları veriliyordu. Daha sonra Fethi Tevetoğlu'nun *Türk Kültürü* dergisindeki yazı

dizisi geldi: "Türkçü Dergiler". Ama artık o da dergi sayfalarında kalmıştı ve üstelik tamamlanmamıştı. Necmettin Sefercioğlu'nun 2008'de yayımlanan *Türkçü Dergiler* kitapçığının kapsamı da oldukça sınırlıdır.

Elinizdeki eserde çoğunlukla genç akademisyenler tarafından ele alınan tam 17 dergi var. Meşrutiyet yıllarındaki *Genç Kalemler* dergisinden Atsız'ın ölümünden sonra çıkan *Yeni Orkun* dergisine kadar birçok dergi inceleniyor. Ancak bu çalışmanın öncekilerden önemli bir farkı var. Dergiler akademik bir anlayışla ve derinliğine ele alınıyor.

Eserdeki her dergi dış yapısından, kapağından ve künye bilgilerinden başlanarak muhtevasına varıncaya dek ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Dergilerden bazılarının kuruluş ve kapanış maceraları da anlatılmıştır. Asıl ağırlık ise derginin muhtevasına verilmiştir: Hangi konular hangi yaklaşımla ve hangi ağırlıkta ele alınıyor? Bu soruların cevapları, yer yer dergilerdeki önemli yazılardan da alıntılar yapılarak verilmeye çalışılıyor. Bu arada, derginin çıktığı yıllardaki siyasi ve fikrî vasat da ihmal edilmiyor ve dergi o günün şartları içinde değerlendiriliyor.

Türkçü dergiler elbette bu kitapta incelenenlerden ibaret değil. Ancak bu yayının bir dizi olacağı ve arkadan gelen yayınlarda diğer Türkçü dergilerin de inceleneceği anlaşılmaktadır.

Türkçü dergiler, Türkçülük tarihinin de ana kaynaklarındandır. İleride yazılacak kapsamlı bir Türkçülük tarihi bu eserden ve Türkçü dergilerden büyük ölçüde yararlanacaktır. Düşünce hareketleri, bağlanılan düşüncenin yayılması için çeşitli vasıtalara ihtiyaç duyar. Dernek, vakıf, parti gibi örgütlenmeler; konferans, sempozyum, tiyatro, gösteri vb. faaliyetler ve nihayet dergi, gazete, radyo-televizyon gibi basın yayın organları. 20. yüzyıl Türk fikir hayatı da bu vasıtaları kullanmıştır. Türkçü düşüncenin 20. yüzyıldaki tarihi işte bu vasıtaların incelenmesiyle ortaya çıkacaktır.

Türkçülük, 21. yüzyılda ortaya çıkan dijital ortamları da mutlaka kullanacaktır ve kullanmalıdır. Bundan sonraki tarih elbette farklı yazılacaktır.

Ahmet B. ERCİLASUN